

Agnbäck, en kort historik del 2

I ett samtal med Lennart Åkesson bördig från gården Duvhult berättar han om Agnbäck och de olika byggnader och trädgårdsanläggningar som fanns under Birger Svenssons. Lennart har av sin far Åke Karlsson fått ta del av många berättelser och upplevelser från Agnbäck.

Vi skall ha i minne att vägen förbi Agnbäck var allfarvägen till Sundholmens järnvägsstation vid den här tiden och här färdades man för att ta sig vidare. Det var alltså ett strategiskt läge. Dessutom har bygderna alltid präglats av att vara gränsland mellan Danmark och Sverige. Idag går gränsen i "Agnbäcken" mellan Västra Götalands och Hallands län. Agnbäck ligger alltså i Västergötland men i Varbergs kommun, Hallands län.

Den lilla stugan med ekonomibyggnader som fanns vid Birger Svenssons tillträde låg omedelbart till vänster då man kommer in genom grindstolparna. Här levde Edla Britta Larsdotter som efter sin död testamenterat fastigheten till Kungsätters kyrka. Större delen var uppodlad mark som brutits av generationer. De byggnader som fanns revs då nya skulle uppföras.

27 april 1932 köpte Birger Svensson (BS) området, ca 4 ha, av Kyrkan och började bygga ett sommarhus, vaktmästarbostad, egen kraftverksdamm och en omfattande trädgård. Området mot landsvägen var inhägnat med ett högt stängsel.

Högst upp på kullen låg själva huvudbyggnaden med sitt absidformade torn. Huset präglades av de två stora salarna mot Tolken och detta torn. Dessutom hade byggnaden el från eget vattenkraftverk samt centralvärme och varmt och kallt vatten i eget va-system. Man tog under vintermånaderna upp isblock och lagrade i källarrum för att senare använda i ett "kylskåp" under varmare årstider så långt isen räckte.

BS höll sig med årsanställd trädgårdsmästare och kokerska. Detta var paret Gustav och Hildegard "Hille" Svensson som bodde i vaktmästarbostaden snett nordväst på området. De fick tre barn Iris, Evy och Hans. Gustav o Hildegard var trogna medarbetare till Birger och höll Agnbäck i gott skick mellan hans besök. Gustav avled tragiskt julafton 1960 och Hildegard omkom i en bilolycka tillsammans med sin dotter Evy 1964. De var de sista fastboende på Agnbäck och 1970 revs samtliga byggnader utom tvättstugan. Marken och tvättstugan tillhör idag Varbergs kommun och sköts av Kungsäter-Gunnarsjö bygdela

Gustav var med och byggde upp de anläggningar som sedermera fanns på fastigheten, vattenkraftverk med egen damm, egen brunn, stor trädgård och mängder med övriga växter i den stora trädgården. Nedanför huvudbyggnaden åt norr låg en del av den stora fruktträdgården som trädgårdsmästaren Gustav planterade. Den andra delen låg direkt efter passagen av Bernstorpet till höger ned mot Tolken och tvättstugan. Trädgården sträckte sig hela vägen fram mot huvudbyggnaden och innehöll ca 300 fruktträd. Vid planteringen kördes tång från Varberg. Den ansågs ge jorden bra näring. Vidare fanns det en rosenplantering på gångvägen mellan huvudbyggnaden och ett lusthus, som låg för sig själv norrut på en kulle med magnifik vy över ett sund och sjön. Nedanför denna kulle fanns båtplatsen där en "spetsgattad" segelbåt låg förtöjd. Båten hade namnet "Svanen". Masten var nedtagen och båten användes för utflykter, när man rodde den tunga båten längs Tolkens stränder. Ytterligare en brygga fanns vid tvättstugan sydöst om huvudbyggnaden. Det är den stuga som idag bär namnet "Birgerstugan" och har renoverats av Kungsäter-Gunnarsjö bygdelag med många ideella krafter och stöd av olika diverse företag. På en platå ovanför Birgerstugan hade Gustav Svensson en stor samling drivbänkar, där han drev fram olika växter för utsättning. Under en del fruktträdgård odlades jordgubbar, något som inte var särskilt vanligt vid den här tiden.

I den torpinventering som gjorts av Kungsäters Hembygdsförening kan man studera alla de små bosättningar som människor brukade och livnärde sig på i gångna tider. Det är en med dagens mått mätt svårförståelig värld att ta del av i vår tid. De närmaste grannarna var torpet "Berns" som ligger söder om Agnbäck och har en lång egen historia. Det nyttjas idag som sommarhus. Nästa granne är Lennart Åkesson som byggt sig en villa i slutningen mot Tolken. Platsen kallades tidigare för "Ekesta'n" och var upplagsplats för ekan, som man rodde över sjön då man besökte gårdarna på Själviksida. Detta var på 30-talet innan bron på Torestorpsvägen blev byggd. Åt andra hållet d.v.s. norrut, har vi "Drygers" där två gårdar ligger på var sin sida om vägen. På den östra sidan låg den gamla ladugård som togs ned och flyttades till Floa Backe. Numera är den en del av Kungsäters Hembygdsgård. Ladugården sägs härstamma från mitten av 1600-talet och revs och byggdes upp under 1950-talet. Ingen av gårdarna är idag permanent bebodda.

För den som önskar ta del av ytterligare information kring Agnbäck, Birger Svensson eller torpinventeringen finns detta samlat i olika publikationer.

Kontakta Kungsäter-Gunnarsjö bygdelag; kungsatergunnarsjo.se så hjälper de er vidare.